

Myten om Prometheus

Enligt de forna grekerna var det Zeus och Prometheus som skapat människorna. Prometheus var en titan; en av de gamla gudarna, som hjälpt Zeus, när han stred mot Kronos. Prometheus formade de första människorna av lera och satte dem att gå upprätt. Zeus gav dem livets låga. Zeus ville att människorna skulle förbli primitiva varelser, som med sina bågar av trä och knivar av ben jagade vilt till sin föda. Zeus var nämligen rädd att någon av dem kunde utvecklas och börja tävla med honom om makt. Den mera uppmärksamme Prometheus hade lärt sig att älska människor. "Man måste lära dem att göra eld", sade han till Zeus, "annars är de hjälplösa som barn. Vi måste avsluta det, som vi påbörjat". Prometheus förstod att han aldrig skulle få Zeus med sig. Därför gick han i hemlighet till Olympos, där eldarna brann dag och natt, och tände en fackla. Med den hettade han upp en kolbit så att den började glöda. Han gömde den i en fänkåls ihåliga stam. Efter att ha släckt facklan smög han utan att bli sedd iväg med fänkålsstammen gömd i sin mantel. Med hjälp av den första jordiska elden, som de tände med kolbiten, gjorde människorna upp många fler eldar och Prometheus lärde dem hur de bäst skulle använda elden. Han hjälpte människorna också på andra sätt. Vid offrandet fick gudarna alltid de bästa köttbitarna. Prometheus gjorde dock ett trick, med vilken människan alltid tillförsäkrades det som hörde till henne. Han delade oxens kött i två lika stora högar. I den ena fanns bara benen och fettet lindad i en hudbit. Människans del, det bättre köttet, fanns i den andra högen. Efter att på detta sätt ha blivit lurad samlade Zeus i tysthet sin ilska. Med Prometheus hjälp utvecklades människan snabbt. Hon lärde sig göra krukor och vaser, vackra prydnader och av hårda lerbitar hus, vars tak var av tegel, och inte längre av säv. Men när Zeus en natt såg eldarna brinna på jorden, förstod han att han blivit bedragen. Han lät hämta Prometheus till sig. - "Förbjöd jag dig inte att lära eldens hemlighet åt människorna?" frågade Zeus. "Förstår du inte att med din hjälp kan människorna en dag trotsa även gudar?" - "Om man lär människan att älska och hon blir lärd på rätt sätt, trotsar hon aldrig gudarna", svarade Prometheus. Men Zeus var arg och lät tillfångata Prometheus och föra honom till Kaukasusbergen i öster, där jätten fjättrades vid berget. En rasande örn åt dagligen hans lever; varje morgon växte levern på nytt och tortyren kunde upprepas. Först efter många år befriades Prometheus av den väldige Herkules. Denne sköt örnen som torterade Prometheus. Zeus beslöt att ännu hämnas åt sin gudavän Prometheus och tvinga honom att för evigt bära ett stenblock som brutits loss ur Kaukasusberget. Zeus beslöt också att sända en stor olycka till människorna för att få dem att tjäna gudarna. Hefaistos smidde på hans order en kvinnobild av jord och vatten. Gudinnorna Athen och Afrodite gav bilden betagande ljuvlighet, mångkunnighet och visdom och den listige Hermes lärde den inställsamhet och smicker. Den fick namnet Pandora. Hermes förde Pandora till Prometheus bror Epimetheus. Prometheus hade varnat sin bror för att mottaga en gåva från Zeus, men denne brydde sig inte om varningen utan tog den bedårande kvinnan till sitt hus. Gudarnas hemgift till Pandora var ett stort skrin. När skrinet mot gudarnas vilja öppnades flög det ur den ut alla de sjukdomar, mödor och olyckor, som sedan dess har plågat de av Prometheus så skickligt formade människorna. Zeus hade emellertid inte uppnått en fullständig seger. Rädd närmade sig Pandora skrinet och kikade in i det. Helt på bottnet fanns ännu någonting, som blev kvar när Pandora bängde fast locket. Hoppet blev kvar i skrinet och därför överger hoppet, trots alla motgångar, aldrig människorna. Därför har Prometheus, som aldrig fogade sig under gudarnas vilja, utan förblev på människornas sida, blivit den mänskliga kulturens beskyddare, och som minne av Prometheus lidande bär människorna än i dag små stenar i sina ringar.